

4 **wysoka porażka** • *sport, żarg.* Przegrana duża różnica punktów, klęska: *Drużyna poniosła wysoką porażkę.*

PORCJA

1 **chuda porcja** • *przest.* Niewielka, mała: *Tu podają bardzo chude porcje obiadowe, chodźmy do innej stołówki.*

2 **solidna porcja** «czegoś» • *pot.* Duża, znaczna ilość: *Za swój wybrzyk dostał od ojca solidną porcję batów. Nalożył sobie na talerz solidną porcję ziemniaków. To była solidna porcja emocji, aż się spocilem.*

3 **żelazna porcja** • *wojsk.* Zapas pożywienia, wykorzystywany w ostateczności: *Na wypadek oblężenia mamy żelazne porcje.*

PORĘCZAĆ

«ktoś» **poręcza za** «kogoś» [, *że...*] • *oficj.* Ręczy swoim autorytetem, że ktoś zrobi coś a. nie zrobi czegoś, że jest wiarygodny, godny zaufania: *Znani dziennikarze poręczyli za aresztowanego, że nie wyjedzie z kraju, i dzięki temu znalazł się na wolności.*

PORĘCZENIE

1 **poręczenie za** «kogoś» • Czyjeś zapewnienie, że ktoś inny zrobi coś a. nie zrobi czegoś, że jest wiarygodny, godny zaufania: *Grupa naukowców złożyła poręczenie za oskarżonego profesora i spowodowała wypuszczenie go z aresztu śledczego.* • Zobowiązanie do wykonania czyichś zobowiązań: *Napisałem mu poręczenie, bo wiem, że będzie spłacał ten kredyt w terminie.*

2 **z «czyjegogo» poręczenia** ⊖ *błęd.; popraw.:* Z czyjś poręczeniem; mając czyjeś poręczenie; z czyjegogo polecenia; z czyjś poparciem; mając czyjeś poparcie.

3 **z «czyjś» poręczeniem** • Mając czyjeś poparcie, poręczenie, czyjąś gwarancję: *Wziąłem kredyt z poręczeniem dwóch kolegów.*

POROZUMIENIE

1 «ktoś» **robi coś bez porozumienia** [z «kimś»] • Nie uzgadniając jakiegoś działania z kimś: *Jak można było sprzedawać wszystkie akcje bez porozumienia ze mną! Straciliśmy mnóstwo pieniędzy.*

2 «ktoś» **buduje mosty porozumienia** • *oficj.* Stara się doprowadzić do zgody, porozumienia, kompromisu: *Na miejsce pojechał specjalny wysłannik rządu z misją budowania mostów porozumienia pomiędzy zwaśnionymi klanami.*

3 «ktoś» **dochodzi do porozumienia** [z «kimś»] • Zaczyna się porozumiewać, uzgadnia wspólne stanowisko, warunki umowy, stopniowo osiąga jednomyślność: *Po długiej dyskusji wreszcie doszliśmy z nimi do porozumienia.*

4 **nić porozumienia** • *książk.* Wzajemne zrozumienie; coś, co pozwala nawiązać i utrzymać kontakt; jedność pewnych poglądów, zapatrywań, zainteresowań: *Tyle razy spotykaliśmy się przy różnych okazjach, że wreszcie nawiązała się między nami nić porozumienia.*

5 «ktoś» **osiąga porozumienie** • *oficj.* Dochodzi do wspólnych wniosków na jakiś temat, do zgody: *Jezeli nasze partie nie osiągną szyb-*

ko porozumienia, pożegnamy się z pomysłem utworzenia koalicji.

6 **platforma porozumienia** • *oficj.* To, co pozwala wspólnie występować w jakiejś sprawie; zakres wspólnych celów: *Szukaliśmy jakiejś platformy porozumienia i po długich rozmowach uzgodniliśmy, że mamy te same poglądy na temat polityki podatkowej.*

7 **plaszczyna porozumienia** • *oficj.* To, co pozwala się porozumieć; zakres wspólnych poglądów: *Skoro macie współpracować, to musicie znaleźć jakąś plaszczynę porozumienia.*

8 **porozumienie (co do, w sprawie)** «czegoś» • Uzgodnienie czegoś: *Porozumienie co do wysokości stawek nie doszło do skutku. W sprawie stawek zawarliśmy nowe porozumienie.*

9 **porozumienie między** «kimś, czymś» a «kimś, czymś» • Uzgodnienie czegoś przez kogoś, przez jakieś instytucje, zawarcie umowy, ugody: *W końcu doszło do porozumienia między producentami kabli a firmami telekomunikacyjnymi w sprawie cen.*

10 **porozumienie o** «czymś» • Uzgodnienie czegoś: *Zawarto porozumienie o wzajemnej pomocy w czasie żniw.*

11 **porozumienie przeciwko** «komuś, czemuś» • Umowa, której celem jest atak na kogoś, coś a. przeciwstawianie się komuś, czemuś: *Pakt Ribbentrop-Molotov był w rzeczywistości porozumieniem przeciwko Polsce, krajom bałtyckim i Besarabii.*

12 **porozumienie «kogoś, czegoś» z** «kimś, czymś» • Uzgodnienie czegoś przez kogoś, przez jakieś instytucje, zawarcie umowy, ugody: *W końcu doszło do porozumienia producentów kabli z firmami telekomunikacyjnymi w sprawie cen.*

13 «ktoś» **szuka porozumienia** • Próbuje się porozumieć, próbuje uzgodnić coś: *Zwaśnione kraje od dawna szukają porozumienia, ale dzielą je zbyt duże różnice interesów w tym regionie.*

POROZUMIEWAĆ SIĘ

1 «ktoś» **porozumiewa się (co do, w kwestii, w sprawie)** «czegoś» • Uzgadnia coś: *Porozumielśmy się co do najważniejszych spraw, a teraz porozmawiamy o szczegółach.*

2 «ktoś» **porozumiewa się na temat, w temacie** «czegoś» ⊖ *błęd.; popraw.:* Porozumiewa się co do czegoś, w kwestii czegoś, w sprawie czegoś.

3 «ktoś» **porozumiewa się z** «kimś» • Zgadza się z kimś, dochodzi z kimś do zgody co do czegoś: *Co do ceny tej nieruchomości, będziesz musiał porozumieć się z jej właścicielem.* • Komunikuje się z kimś słownie bądź w inny sposób: *Dam panu odpowiedź, jak tylko porozumiem się z mężem.*

PORÓD

1 **ciężki poród** • *publ., żarg.* Utrudnione tworzenie czegoś nowego: *Planowaną spółkę czeka ciężki poród, bo zainteresowani inwestorzy nie mogą się porozumieć co do udziałów.* • *med.* Poważny, niebezpieczny, groźny dla życia kobiety poród: *Po bardzo ciężkim porodzie długo nie mogła zdecydować się na drugie dziecko.*

2 **poród o czasie** • *med.* W dniu kończącym

okres ciąży trwający typowo długo (u człowieka w ostatnim dziesiątym miesiącu ciąży): *Poród o czasie jest najkorzystniejszy zarówno dla matki, jak i dla dziecka.*

3 **poród w toku** • *med.* Rozpoczęty poród; trwająca akcja porodowa: *Nie zawiezimy pani do szpitala, kiedy poród jest w toku, musimy wezwać lekarza tutaj.*

4 «ktoś» **przyjmuje poród** • *med.* Pomaga rodzącej w czasie porodu: *Kolejny poród przyjął student medycyny, i to całkiem sprawnie.*

5 **termin porodu** • *med.* Wyznaczony czas, w którym urodzi się dziecko: *Lekarz ustalił termin porodu.*

PORÓWNANIE

1 «ktoś, coś» **bez porównania** [«jakis, jakies»] • Lepszy, lepsze, a. gorszy, gorsze: *Ten film był bez porównania ciekawszy niż ten, który widzieliśmy tydzień temu.* • Zdecydowanie odmienny, odmiennie: *Czy lepiej mi się tu pracuje? Bez porównania! Tam nie miałem ani chwili oddechu.*

2 «ktoś» **dokonyuje porównania** • *oficj.* Porównuje: *Dokonałiśmy porównania obu towarów i wiemy już, na czym polegają różnice.*

3 **nie ma porównania** • *pot.* To duża różnica: *Ten samochód jest dużo wygodniejszy, nie ma porównania.*

4 «coś» **nie wytrzymuje porównania z** «czymś» • Jedno jest dużo gorsze niż drugie: *Polskie samochody nie wytrzymują porównania z zachodnimi.*

5 **porównanie** «kogoś, czegoś» (z «kimś, czymś», do «kogoś, czegoś») • Zestawianie cech kogoś, czegoś; znajdowanie cech wspólnych i różniących; wynik porównywania a. czynność porównywania: *Porównanie pierwszego kandydata z drugim wypadło na niekorzyść pierwszego. Porównanie starego modelu do nowego nie wniosło żadnych informacji.*

6 «ktoś» **robi porównanie** • Porównuje: *Zrobiliśmy porównanie obu urzędzeń i się okazało, że różnice są niewielkie.*

7 «ktoś, coś» **w porównaniu do** «kogoś, czegoś» ⊖ *błęd.; popraw.:* W porównaniu z kimś, z czymś (*ale:* *por.* porównanie kogoś, czegoś z kimś, czymś; porównanie kogoś, czegoś do kogoś, czegoś).

8 «ktoś, coś» **w porównaniu z** «kimś, czymś» • Porównywany, porównywany; oceniany, oceniane ze względu na cechy wspólne i różniące: *Ostatnia książka tego autora jest bardzo dobra w porównaniu z poprzednią.*

9 «ktoś, coś» **wytrzymuje porównanie z** «kimś, czymś» • *pot.* Dorównuje: *Ten telewizor jest bardzo tani, ale wytrzymuje porównanie z podobnymi modelami renomowanych firm.*

10 **[zbyt] daleko idące porównanie** • *publ.* Porównanie przesadnie obrazujące coś, jakąś sytuację: *Może to zbyt daleko idące porównanie, ale w naszym biurze czują się jak w zakładzie pogrzebowym.*

PORT

1 «ktoś, coś» (odpływa, wychodzi, wypływa) **z portu** • *żegl.* Wyrusza z portu, zaczyna rejs a. jego etap: *Patrzyliśmy przez lornetkę, jak*

statek wychodzi z portu na pełne morze. ● *żegl.* Marynarz a. pasażer na statku, okręcie wyrusza z portu: *Tylko dwa dni spędziłem z rodziną i znowu wychodzę z portu.*

- 2 «ktoś, coś» (**przybija, wchodzi, wpływa, zawija**) do portu ● *żegl.* Statek, okręt dociera do portu, kończy rejs a. jego etap: *Nie mogli się doczekać chwili, kiedy ich statek przybije do portu.* ● *żegl.* Marynarz a. pasażer na statku, okręcie dociera do portu: *Nareszcie zawinęliśmy do portu, nie mogłem się doczekać spotkania z dziećmi.*

PORTFEL

- 1 «ktoś» **ma (chudy, cienki) portfel** ● *pot.* Jest w złej sytuacji finansowej: *Nie pojedź z wami do Hiszpanii, bo mam chudy portfel.*
- 2 «ktoś» **ma (gruby, pękaty) portfel** ● *pot.* Ma dużo pieniędzy: *Dla niego taki wydatek to nic, on ma gruby portfel.*
- 3 «ktoś» **siega do portfela** ● *Placi, wydaje pieniądze: Ojciec niechętnie sięga do portfela, zwróćcie się do matki.*

PORTKI

- 1 «ktoś» **bez portek** ● *pot.* (mężczyzna) Biedny, niemający co na siebie włożyć: *Wybrała sobie faceta bez portek, ale sama była dość majątna.*
- 2 **portki się «komoś» trzęsą** ● *pot.* Ktoś jest przestraszony; boi się, lęka kogoś, czegoś: *Portki mi się trzęsą na samą myśl o profesorze, a co dopiero, kiedy mi przyjdzie zdawać u niego egzamin.*
- 3 «ktoś» **robi w portki [ze strachu]** ● *wulg.* Boi się bardzo, jest przerażony: *Jeszcze cię nie przesłuchiwali, a już robisz w portki.*
- 4 «ktoś» **szyje «komoś» portki** ● *pot.* Czernia kogoś, plotkuje na czyjś temat: *Twój zastępca szyje ci portki; tym razem mówił, że nie znasz żadnego języka obcego.*
- 5 «ktoś» **trzęsie portkami** ● *pot.* Boi się, jest przerażony: *Wszyscy trzęsą przed nim portkami, bo każdy ma coś na sumieniu.*

PORTRET

- 1 **portret pamięciowy** ● *polic.* Szkic przedstawiający czyjś wizerunek, wykonany na podstawie zapamiętanych przez świadków cech rysopisu: *Nie wiemy, kim jest zabójca, ale mamy już jego portret pamięciowy.* ● *błęd. w znac.* Portret rysowany, malowany, rzeźbiony przez artystę z pamięci, nie w żywego modela ani z podobizny.
- 2 **portret trumienny** ● *książk.* Wizerunek zmarłego wykonany po śmierci: *Był to czas dla takich nieznanych artystów jak ja beznadziejny, więc pomysł z malowaniem portretów trumiennych okazał się zbawienny.*
- 3 **portret z natury** ● *szt.* Portret wykonany na podstawie bezpośredniej obserwacji danej osoby: *Czy to portret z natury, czy też został wykonany na podstawie zdjęcia?*
- 4 «ktoś» **pozuje do portretu** ● *szt.* Jest modelem portrecisty: *Trzy dni pozowała artyście do portretu, ale się opłaciło, powstało arcydzieło.*
- 5 «ktoś» **robi «komoś» portret** ● *Maluje, rysuje, rzeźbi, fotografuje czyjąś twarz: Poprosiłem ją, żeby zrobiła portret mojej córce.*

PORUSZAĆ

- 1 «ktoś» (**ciężko, ledwo, z trudem**) się w «czymś» **porusza** ● *książk.* Żle się orientuje w czymś, słabo zna jakąś dziedzinę: *Ciężko mi się poruszać w tej problematyce, bo za mało na ten temat czytałem.* ● *pot.* Ma niewygodne ubranie, obuwie, utrudniające poruszanie się: *W tym kombiniezonie ledwo się poruszam.*
- 2 «ktoś» (**ciężko, z trudem**) się «gdzieś» **porusza** ● *Z trudem się przemieszcza: W tym tłoku ciężko się poruszać.*
- 3 «ktoś» (**dobrze, swobodnie**) w «czymś» się **porusza** ● *książk.* Orientuje się w czymś; bardzo dobrze zna jakąś dziedzinę: *Czy poruszasz się na tyle dobrze w zoologii, żeby mi opowiedzieć o tym gatunku?* ● *pot.* Ma wygodne ubranie, obuwie, nieutrudniające poruszania się: *A teraz spróbuj, czy w tych spodniach poruszasz się swobodnie.*
- 4 «ktoś, coś» **porusza «kogoś» do (głębi, żywego)** ● *Bardzo wzrusza; wywołuje w kimś silne uczucia, emocje: Relacja z obozu uchodźców poruszyła mnie do żywego; nie można traktować ludzi jak zwierzęta.*
- 5 «ktoś, coś» **porusza się lekko** ● *Porusza się z gracją, sprężystością, z wdziękiem: Mimo podeszłego wieku wciąż poruszała się lekko.* ● *Działa sprawnie: Po naoliwieniu mechanizm zamka zaczął poruszać się lekko.* ● *Wykonuje niewielkie ruchy, porusza się nieznacznie: Zasniona poruszała się lekko, co wzmoгло jej niepokój.*

PORUSZENIE

- «ktoś, coś» **wywołuje poruszenie [wśród «kogoś»]** ● *Wzburza, podnieca, wywołuje emocje: Jego słowa wywołały poruszenie wśród słuchaczy.*

PORYW

- 1 «ktoś» «robi coś» **w pierwszym porywie** ● *Bez zastanowienia i pod wpływem impulsu a. nagłego uczucia: Kiedy usłyszał obelgę, w pierwszym porywie złapał łobuza za gardło, ale po chwili zwołnił uścisk.*
- 2 **w porywach** ● *pot.* Maksymalnie i (a.) chwilowo: *Muzeum odwiedza dwadzieścia, w porywach dwieście osób. Dbam o dietę, w porywach ważę nie więcej niż pięćdziesiąt kilo. Będzie wiało w porywach do osiemdziesięciu kilometrów na godzinę.* ● *pot.* Pod wpływem kaprysu: *Tak to cały boży dzień siedzą sobie spokojnie w parku i piją piwo, ale w porywach potrafią komuś niezłe przylać.*

PORYWAĆ

- 1 «ktoś, coś» **porywa «kogoś» do «czegoś» [«czymś»]** ● *Pociąga, wywołuje entuzjazm i zapał do czegoś: Plomiennym przemówieniem porwała tłum do walki.*
- 2 «ktoś» **porywa się na «coś»** ● *książk.* Zaczyna robić coś trudnego, poważnego: *Szalony, porwał się na stworzenie nowego słownika frazeologicznego.* ● *książk.* Chce coś zbezczerzić i (a.) zniszczyć: *Złapali człowieka, który z siekiarą porwał się na obraz Najświętszej Marii Panny.*
- 3 «ktoś, coś» **porywa się na «kogoś» z «czymś»**

- *Rzuca się na kogoś: Pies porwał się na niego z zębami.*
- 4 «ktoś» **porywa się za «coś»** ● *Bije się, chwytając za część ubrania: Porwali się za klapy i szarpali sobą.*
- 5 «ktoś» **porywa się z «czegoś»** ● *książk., przest.* Wstaje gwałtownie: *Nagle porwał się z krzesła i zaciśnął pięści.*

PORZĄDEK

- 1 «ktoś, coś» **burzy porządek** ● *książk.* Zakłóca harmonię, spokój: *Nawet mała wojna burzy dotychczasowy porządek na całym kontynencie. Jedno wystąpienie prezesa zburzyło porządek w naszym przedsiębiorstwie.*
- 2 **co jest nie w porządku (?)** ● *pot.* Na czym polega problem: *Dlaczego milczysz, co jest nie w porządku? Czy powiedziałam coś obraźliwego?*
- 3 **coś jest nie w porządku** ● *pot.* Coś niepokoi, zabanawia: *Syn nie przychodzi od dwóch dni, chyba coś jest nie w porządku.*
- 4 «ktoś» «robi coś» **dla porządku** ● *Po to, żeby być w zgodzie z zasadami: Dla porządku przeczytał listę obecności na zebraniu.*
- 5 «ktoś» **doprowadza «coś» do porządku** ● *pot.* Porządkuje, doprowadza do ładu, do oczekiwanego stanu: *Skoro ma przyjść koleżanka, to doprowadź pokój do porządku, żebyś nie musiał się wstydić.*
- 6 «ktoś» **doprowadza «kogoś» do porządku** ● *pot.* Uspokaja, wprowadza dyscyplinę; poskramia: *Będę musiała doprowadzić te dzieci z piątej klasy do porządku, bo coraz bardziej rozrabiają.*
- 7 «ktoś» **doprowadza się do porządku** ● *pot.* Poprawia swój wygląd: *Wyglądasz jak nieboskie stworzenie! Doprowadź się do porządku.*
- 8 **idealny porządek** ● *Czystość, schludność, ład: W jej domu zawsze panuje idealny porządek.*
- 9 «ktoś» **jest nie w porządku [(wobec, w stosunku do) «kogoś»]** ● *pot.* Postępuje niezgodnie z obowiązującymi normami, zachowuje się niewłaściwie, nieodpowiednio: *Utrzymując kontakty z tą kobietą, jesteś nie w porządku w stosunku do żony.*
- 10 «coś» **jest w porządku** ● *pot.* Coś jest odpowiednie; wystarczające; może być: *Ta marynarka jest w porządku, chociaż lepiej wyglądasz w ciemniejszych.* ● *pot.* Coś jest w należytym, dobrym stanie; działa, nie jest zniszczone: *Zamek jest w porządku, pozostaje nam sprawdzić, czy klucz nie jest uszkodzony. Klucz nie jest w porządku.*
- 11 «ktoś» **jest w porządku** ● *pot.* Jest uczciwy, lojalny, odpowiedzialny: *Lubię Staszka, bo jest w porządku gość i nigdy nie nawala.*
- 12 «ktoś» **jest w porządku [(wobec, w stosunku do) «kogoś»]** ● *pot.* Zachowuje się właściwie, odpowiednio, jak należy w stosunku do kogoś: *Nie mam mu nic do zarzucenia, zawsze starał się być wobec mnie w porządku.*
- 13 «ktoś» **ma nie w porządku z «czymś»** ● *pot.* Ma zaburzenia jakiegoś narządu, zmysłu, zdolności: *Pan chyba ma nie w porządku z oczami; nie widział pan znaku zatrzymania?*
- 14 «ktoś» **ma «coś» w porządku** ● *pot.* Ma coś w należytym stanie, prawidłowo funkcjonujące,